

Ця сквородинівська музична спадщина прозвучала в хоровому концерті «Сад божественних пісень» Івана Карабиця, у хоровій симфонії «Узнай себе» Олександра Щетинського. Барокова традиція об'єднала різних композиторів за стилем висловлення, таких як Євген Станкович і Валентин Сильвестров, Іван Карабиць і Леся Дичко, Віктор Степурко і Вікторія Польова, Анна Гаврилець і Богдана Фроляк, а також Олександр Козаренко та Олександр Щетинський.

Вірш «Всякому городу нрав і права» входить до репертуару багатьох кобзарів-виконавців: Сергій Захарець, Тарас Компаніченко, Олександр Тріус, Ярослав Крисько, Олександр Савчук, Юліан Китастих. Це доводить, що твори Сквороди популярні й сьогодні та відіграють важливу роль в українській музичній традиції.

Гурт «Хорея Козацька», лідером якого є Тарас Компаніченко, презентував ще у 2018 році альбом «De Libertate». Епіграфом збірки пісень про свободу, про власний вибір кожного, про цінність життя став однойменний твір Григорія Сквороди «De Libertate». Також до збірки також увійшов твір «Ангели, знижайтеся» та вірші інших поетів.

Окрім цього, даючи другий погляд текстам Сквороди, у 2023 році виходить альбом «SKOVORODANCE», до складу якого увійшло 12 пісень: 11 з них записані на слова Григорія Сквороди зі збірки «Сад божественних пісень», а автором дванадцятої пісні став письменник та музикант Сергій Жадан. Ця нова музична інтерпретація є проектом Харківського літературного музею. Кожен текст гортає струни душі, розкриває болючі теми та відкриває очі на гнійні рани суспільства.

Виконавці альбому намагаються показати нам, що Скворода був актуальним не лише кілька століть тому, а й сьогодні; коли не знаєш, що буде завтра, а живеш лише одним девізом «тут і зараз».

Такі різні виконавці, виконавці різних поколінь та стилів знаходять у віршах Сквороди натхнення, щось виразне та значуще, що робить його актуальним у будь-який час.

Висновки. Григорій Скворода створив власний музичний світ, який ми пізнаємо кожний раз, коли читаємо його твори, або слухаємо їх музичну інтерпретацію. Таким чином, ім'я мандрівного філософа залишається незабутим в контексті української музичної і філософської.

МАНДРИ Г.С. СКВОРОДИ ПО УКРАЇНІ ТА ЗАКОРДОНОМ

Холодняк Д.О.

Науковий керівник: Савченко А.О.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

dashaholodnak@gmail.com

Вступ. Багато людей у всьому світі проводять свою відпустку, подорожуючи. Вони подорожують, щоб побачити інші країни, сучасні міста і руїни стародавніх міст, вони подорожують, щоб насолодитися живописними місцями, або просто для зміни обставин. Завжди цікаво відкрити щось нове, побачити інший спосіб життя, зустріти різних людей, спробувати різну їжу, послухати різні музичні ритми і зробити багато фотографій. Мене привернули увагу цікаві рядки М. Ковалинського: «Коли писав Скворода для свого краю, то і вживав деколи української мови та правопису, вживаного в українському виговорі. Він любив завжди свою природжену мову. Дуже любив свій рідний край, свою любов Україну й

коли відлучався за її межі, обов'язково прагнув скоріше туди повернутися і бажав там померти. Він висловлює це в багатьох місцях своїх творів. «Всяк должен узнать свой народ і в народі себе». Ці слова про великого мислителя, педагога, філософа та письменника Григорія Савовича Сковороду. Після ознайомлення з його життям і творчістю я зробила для себе висновок, що він одна з найяскравіших постатей української культури минулого. Саме мандри Сковороди почалися, коли він, здобував освіту в школі, вирушив з Полтавщини до Києва – навчатися у Києво-Могилянській академії. Там він проводив довгі роки, та вивчив такі мови, як українська, польська, латина та церковнослов'янська, грецька та німецька мови, а також поетику, риторику, філософію і богослов'я.

Мета дослідження. Дослідити подорожі Г.С. Сковороди по Україні та закордоном.

Матеріали та методи. Методи дослідження були використані загальнонаукові та спеціальні, такі як історичний, логічний, системний та ін.

Результати дослідження. Досліджуючи мандри Сковороди першими були його освітні та духовні подорожі. Завжди його супутниками в мандрах були спогади дитинства, пам'ять про отчий край. Вони жили в його віршах, піснях, філософських трактатах, притчах, діалогах і листах. Не випадково в одному з останніх своїх листів зі слобідського села Пан-Іванівки, де оселився Сковорода у свого друга А.І. Ковалевського, він у 1794 р. писав: «Земелька его есть нагорняя. Лесами, садами, холмами, источниками распещрена. На таком месте я родился возле Лубен». Світ не готував малому Григорію встеленого трояндами шляху. Вже з дитинства йому довелося розраховувати лише на власні сили, на власний розум і всього добиватися самотужки. Він мандрував по селах та містах України, зустрічаючи нових людей та культуру. Ці зустрічі вплинули на його світогляд і відобразилися в його ранніх творах, у яких Сковорода спостерігав нерівномірний розвиток суспільства та невдоволення людей українським суспільством. Він обурювався соціальними нерівностями та забобонами, що панували у суспільстві. Ці теми були часто перебуванням в суспільстві. Мандри Сковороди не обмежувалися територією України. Сковорода використовує чи не єдиний дарований йому долею шанс ознайомитися з найпередовішими досягненнями європейської філософської думки, побувавши за кордоном. Сковорода їде до Європи. Спершу він побував в Угорщині в складі царської місії під проводом Ф. Вишневецького, далі – в Словаччині (Братислава) й Австрії (Відень). Перебував Сковорода в Італії, Німеччині й Польщі. Після мандрівки він повернувся в Україну, працював професором у Переяславі, в Харкові, приватно перекладав Плутарха, писав свої твори. Саме в цей час мислитель зустрічає одного з найвідданіших учнів, Михайла Ковалинського, який після смерті вчителя написав його біографію, докладну, ґрунтовну, на яку посилалися й посилюються всі дослідники творчості великого мудреця. Саме в листах до нього Григорій Савич висловлював найважливіші ідеї, що згодом ставали основою філософських трактатів. Про стиль його життя з харківського періоду його перший біограф пише: *«Уставав дуже рано, їв раз на день, без м'яса і риби, був завжди веселий, сильний, рухливий, з усього задоволений, до всіх добрий, усім готовий послужити. Поважав і любив добрих людей без різниці їх стану, навідувався до хворих, розважав сумних, ділився останнім з тим, хто нічого не мав».* («Життя Сковороди»). Він подорожував по Європі, зустрічаючи видатних діячів та вчених того часу. Він серйозно обговорював філософські питання та ділився своїми поглядами з ними. Ці міжнародні зустрічі допомогли Сковороді розширити свій кругозір та зрозуміти глибину філософських ідей. Його мандри закордоном надихали його на створення нових творів, де він розглядав українську культуру в контексті європейського освіченства. У своїх творах, Сковорода описував непросту долю українського народу, його традиції та звичаї. Він осмислював мандри та зустрічі, відображаючи свої враження та

роздуми у поезіях, притчах та філософських викладах. Він намагався змінити соціальне становище свого народу, пробудити людей до самоосвіти та вищих форм пізнання. Після різних конфліктів з владою, Григорій Сковорода обрав зовсім новий і незнаний до того стиль життя, а саме – мандрівку. І ця мандрівка тривала до самої смерті, майже тридцять років. Була вона повна пригод, оповита переказами й легендами. У ній ніколи не розлучався філософ із Біблією, сопілкою або флейтою і своїми писаннями. Слава про нього йшла всюди, і кожний, чи то пан, чи селянин хотів його побачити й почути. Тож аудиторія його була дуже численна і різнорідна, і всі розуміли його – речника великої правди. Приятель і життєписець Сковороди Ковалинський теж засвідчував: *„Коли писав Сковорода для свого краю, то і вживав деколи української мови та правопису, вживаного в українському виговорі. Він любив завжди свою природжену мову. Дуже любив свій рідний край, свою любов Україну й коли відлучався за її межі, обов'язково прагнув скоріше туди повернутися і бажав там померти. Він висловлює це в багатьох місцях своїх творів. «Всяк должен узнать свой народ і в народі себе»*

Висновки. Сковорода є головним мандрівником України. Не дарма він писав “Життя наше – це подорож, а дружня бесіда – це візок, що полегшує мандрівникові дорогу”. Подорожжі Г.С. Сковороди по Україні та закордоном є важливим аспектом його життя. Українська культурна та історична спадщина варта того, щоб про неї почути, дізнатись, але найголовніше – відчути. Прийде час – і зможеш дослідити шлях митця у власних подорожах. Можливо, навіть не сам, а разом з попутниками, які в товариському колі зроблять твою подорож насиченішою та захоплюючою.

ТВАРИНИ В ТВОРЧОСТІ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ

Шеремет Н.М., Сураєва Н.О., Ламікіна Д.В.

Науковий керівник: Хіріна Г.О.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

enderdragon1607@gmail.com

Вступ. У сучасному світі символи повсюди оточують людину: алхімічні, математичні та логічні символи, державні і релігійні символи, символи субкультур тощо. Поширеним є використання символів і у творчості. Так у літературі символ постає художнім образом, в якому конкретний зображуваний предмет водночас з власним значенням наділений значенням вказівки на щось інше. Заслужує на особливу увагу використання символів тварин у творчості українського письменника і філософа Григорія Сковороди. У творах Сковороди ми зустрічаємо багатьох тварин: ссавці – собака, свиня, віл, кобила, нетопир, крот, верблюд, олень, вовк, вівця, баран, лев, мавпа, кабан, кіт, ведмідь; плазуни – черепахи, змії; земноводні – жаби, ропухи; птахи – ворон, чиж, жайворонок, щиглик, орел, сокола, курка, сова, дрозд, сокіл, горлиця, голуб, зозуля; риби – щука; членистоногі – мурашка, рак, бджола, шершень.

Мета дослідження. Метою дослідження було визначити, до образів яких тварин звертається у своїй творчості Григорій Сковорода та виявити, яке символічне значення їм надається.

Матеріали та методи. Філософські та літературні твори Г.С. Сковороди (Сковорода Г. Повне зібрання творів: У 2-х т. К.: Наукова думка, 1973. Т. 1 – 2.) біографічний, порівняльно-історичний методи.